

FERENC PÁPA BESZÉDEINEK NYELVÉSZETI BEMUTATÁSA: A POLITIKAI, EGYHÁZPOLITIKAI NYELVHASZNÁLAT LENYOMATA

THE LINGUISTIC PRESENTATION OF POPE FRANCIS'S SPEECHES, THE REFLECTION OF THE ECCLESIASTICAL LANGUAGE USE

Hardiné Magyar Tamara ¹

¹ Idegen Nyelvi Oktatási Központ, Széchenyi István Egyetem, Magyarország

Kulcsszavak:

diplomáciai
nyelvhasználat,
egyházpolitikai
nyelvhasználat,
a vallás nyelve,
professzionális
nyelvhasználati mód,
több szintű nyelvészeti
vizsgálat

Keywords:

diplomatic language
use,
ecclesiastic language
use,
the language of the
religion,
professional language
use,
multilevel linguistic
analyse

Cikktörténet:

Beérkezett 2017. szept. 17.
Átdolgozva 2017. szept. 25.
Elfogadva 2017. szept. 28.

Összefoglalás

A dolgozat fő célja a politikai, diplomáciai nyelvhasználaton belül egy kevésbé ismert és kutatott területnek, az egyházpolitikai nyelvhasználatnak bemutatása. A politika nyelvhasználata több szempontból is szaknyelvi jellegű, a tömegtájékoztatás eszközein keresztül a közlések, megfogalmazott üzenetek a konkrét jelenlévőkön túl sokakhoz eljutnak; címzettjeik a tágabb közösség, az adott társadalom résztvevői. A tanulmány Ferenc pápa két 2017-ben elmondott, különböző céllal, eltérő közönség számára megfogalmazott üzenetének elemzése, egy politikusok számára levél formában írt köszöntés és egy hívő katolikus közösség felé megfogalmazott beszéd bemutatása. Mindezen túl a tanulmány utal más egyházfői, pápai beszédekre, azok szakmai jellegére. Az egyházfői beszéd létrejöttének célja a diplomáciai jellegű köszöntéseken túl valamely társadalmi probléma: társadalmi egyenlőtlenség, háború, etnikai konfliktusok vagy természeti csapás: földrengés, árvíz szemléltetése, ezzel együtt pedig a megoldás keresése. Ezek az üzenetek sokakhoz eljutnak. Az egyházfői beszéd, ezen belül Ferenc pápa vizsgált közlései nem saját maga, hanem mások érdekeit szolgálja. A béke és szeretetteljes közösség megteremtésére fókuszál, a világi politikusok nyelvhasználatától eltérően lexikai egységeket, illetve azok tartalmát nem sajátítja ki.

Abstract

The principal objective of the essay is the presentation of the lesser known field of a linguistic register, the ecclesiastic-politic language use, in the political and diplomatic language use. The political language use is professional from several points of views because of

the media, the speeches, and ecclesiastical messages are aimed at more people thus the targeted public is a far larger community, the members of society. This particular paper, having targeted different kinds of audiences, has been designed to analyse two messages of Pope Francis. One of them it is a salutation, written to politicians on the occasion of a meeting and the other is a speech to a local Catholic community. The aim of ecclesiastical speeches over meeting sophisticated diplomatic demands is to convey messages, on social problems: social differences, inequality, wars, ethnic conflicts, or natural disasters: earthquakes, floods. The speakers of the catholic messages don't want to defeat the interlocutors; they focus instead on the establishment of a peaceful and charitable community. The lexical units and their contains are not expropriated.

1. Bevezetés

Ha hihetünk Halík (2015: 44-45)¹ magállapításának, „(...) amikor túl nagyra nő világunkban a feszültség, (...) amikor nagyfokú frusztráció és félelem kezd uralkodni emberek és egész embercsoportok között, a hétköznapi nyelvhasználat és a szekuláris politika nyelve már nem elég erős (...) az érzelmek kifejezésére.” Gondolatmenetét folytatván Halík (2015) hangsúlyozza, hogy a felsorolt félelemmel és feszültséggel telt közegben az emberek a vallás nyelvéhez folyamodnak. Halík anélkül, hogy meghatározná vagy körülírná a vallás nyelvének jelentéstartalmát vagy utalást tenne napjaink politikai nyelvhasználatára, rögtön párhuzamot von a vallás és a politika nyelvhasználat között, egyben utal a két nyelvhasználati mód egymás melletti létére: úgy véli, hogy a politikai vezetők kiaknázzák a vallási retorika és a vallási jelképek erejét. A politika és a vallás nyelvhasználatából merített politikai kommunikáció helytelen nyelvhasználatának elkerüléséhez ésszerű alternatívát javasol, amely a „(...) becsületes vallásközi párbeszéd (az egyes vallási közösségekhez tartozó hívek között és a felekezeten belüli), illetve a vallásos hívek és a szekuláris humanizmus hívei közötti dialógus.”²

Szabó és Szűcs (2010: 301-303) a nyelvhasználat egyes regisztereit kategóriákba sorolják, a „politikatudományi diskurzust” a „professzionális nyelvhasználat” jellemzőivel ruházzák fel. Mindennek igazolásaként a politikai beszédek meggyőző és manipulatív hatásait, az ellentétes politikai térfelelén lévők jellemzésére és legyőzésére a pozitív és negatív fogalmak alkalmazását, s a nyelvhasználat nyilvános térben való használatát említik.

Mihalovics (2006:43) nem von párhuzamot a politika és a vallás nyelvhasználat között, említi, hogy a politika nyelvhasználat, regisztere érint számos nyelvhasználati, és nem nyelvészeti területet: retorika, szövegten, pragmatika, stílusztika, valamint szociológia és kommunikációelmélet. Egy, a szakmai nyelvhasználatról szóló értekezésében Mihalovics (2010: 312-315) utal arra, hogy a szakszókincs, stílus és pragmatikai jellemzők folytán „(...) a diplomáciai szaknyelv a politikai szaknyelvek egyik kifinomult változata.”

Mazzoleni (2002: 13) kiemeli a politikai kommunikáció sokoldalú, interdiszciplináris jellegét, a politikai kommunikáció jellemzésével hangsúlyozza a politikai cselekvés szükséges mivoltát, továbbá a tömegkommunikációs eszközök szerepét.

¹ Tomaš Halík (1948-) katolikus pap, teológus, filozófus, társadalomtudós, a prágai Károly Egyetem professzora, a Cseh Keresztény Akadémia elnöke, író. In: *Mérleg – Lapok és Könyvek Szemléje*. (2015) pp:44-56

² Valószínűsíthető, hogy Halík a *szekuláris humanizmus hívei* lexikai egység, kifejezés alatt a vallásukat nem gyakorló vagy a vallási élettel kapcsolatban nem álló, viszont a vallást és a vallás gyakorlóit elfogadó, illetve irántuk érdeklődést mutató, jóindulatú személyeket érti.

Heltai (2010: 185) írja, hogy a szakmai nyelvhasználat fő vonásai „(...) a szakmai terminológia használata és a jellegzetes szaknyelvi stílus (...) szaknyelvi frazeológia.” A politikai, diplomáciai, ezen belül pedig a vallási vezetők által elmondott közlemények szókinccse tükröz szakmai jelleget, ezekben a közleményekben megtalálhatók a szaknyelvi stílusra jellemző szókapcsolatok, *kollokációk*. Ezzel együtt a vallási nyelvhasználat művelői közleményeiket sajátos, a köznyelvinél emelkedettebb stílusban fogalmazzák meg, a szónoki stílus, a szónoki kérdések, felkiáltások, ismétlések, az érzelmi túlfűtöttség, a pozitív érzelmek felkeltése az egyházpolitikai nyelvhasználati mód jellemzői. Mindezt alátámasztó példák: *Gesù bambio – a gyermek Jézus, Gesù lavoratore – a munkálkodó Jézus, pregate per me – imádkozzatok érettem, il dramma della povertà – a szegénység drámája, segno della sincerità – az őszinteség jele, prego Dio – kérem Istent, imádok az Úrhoz*. A felsorolt szókapcsolatokból látható az érzelmileg túlfűtött stílus, az érzelmi megközelítés, a vallás eseményeinek, szereplőinek említése, felidézése.

2. A vallási vezetők, egyházi elöljárók politikai, egyházpolitikai kommunikációja

A dolgozat Ferenc pápa 2017 nyarán és őszén elhangzott beszédein, nyilvános helyeken, a tömegmédiában is elérhető köszöntésein, üzenetein keresztül mutatja be az egyházpolitikai és diplomáciai nyelvhasználat közti kapcsolódási pontokat, a politika és a vallás nyelven keresztüli összefonódását, az egyházfői beszéd, a vallás nyelvhasználatának egyik jelentős megnyilvánulását. Egy vallási vezető a tömegmédiá előtt elmondott, később leírt köszöntései üzenetek, véleményt alkotnak és hatást gyakorolnak. A vallási vezetők, papok, püspökök, pápák vallási és világi beszédei nem csupán a közvetlen hallgatóságra: hívek, egyházi rendtársak, politikusok, diplomáciai testületek tagjaira gyakorolnak hatást. Az egyházfői beszédek, üzenetek távolabbi címzettjei a tömegtájékoztatás eszközei folytán a vallás követői, hívők és nem hívők, a távolabbi világ tagjai. Hatásos és emlékezetes egyházfői beszédek közé sorolható XXIII. János pápa 1962-ben Hruscsov főtitkárhoz és Kennedy elnökhöz intézett békefelhívása, amely az *Új Ember* című katolikus hetilap 2003. április elsejei számában jelent meg ismételt.

Kevésbé ismert, de érzelmi szempontból a szókinccs, pragmatikai beszédaktusok és stilisztikai eszközök tekintetében változatos Franjo Kuharics zágrábi bíboros, érsek 1993. május 15-én, a délszláv háború során elhangzott segélykiáltása.¹ Emlékezetesek maradnak a zsidó származású, katolizált Fejtő Ferenc hazai búcsúztatóján elmondott nekrológok, közülük Feldmájer Péter zsidó közéleti vezetőé és Veréb Zsolt SP katolikus szerzetesé.² Ferenc pápa közéleti szereplésének fontosságát mutatja 2017. október 26-án, egy portugál egyetemi közösség előtt elmondott beszéde, amely az *umano, divino, poveri, problemi della povertà – emberi, isteni, szegény, a szegénység problémája* lexikai egységek említésével ad érzelmi töltetet. Az *il dogma della fede, la Vergine Maria, la promessa del Cielo – a hit igazsága, Szűz Mária, az égi ígéret* szókapcsolatok vallási történésekre, szereplőkre utalnak, mindez a vallás nyelvének lexikai elemei. Az egyházpolitikai nyelvhasználat szakmai, politikusi közösséghez szóló másik beszéde a 2017. október 18-án elhangzott köszöntés, amelyet a pápa egy felekezetek közti „békekonferencián” mondott el. A G20 képviselőinek írt levélhez hasonlóan a konferencián elmondott köszöntés szintén politikusok, közéleti szereplőkhöz is szól. Az üzenet aktuálpolitikai jellegét a *pace, cooperazione, giustizia, fratellanza – béke, együttműködés, igazság, testvériség*, a vallás regiszterébe való tartozását a *Dio, Bibbia, la buona volontà – Isten, Biblia, jóakarat* szavak és szókapcsolatok igazolják.

Egy természeti katasztrófához kapcsolható Ferenc pápa 2017 Nagyböjti időszakában, az olaszországi Mirandolában, egy súlyos földrengést követő beszéde.³ Az egyházi vezetők a

¹ Franjo Kuharics bíboros, a Horvát Püspöki Konferencia elnökének beszédét a *Frankfurter Allgemeine* című lap 1993. május 19-én közölte. A *Mérleg - Lapok és Könyvek Szemléje* című katolikus folyóirat a beszéd magyar nyelvű változatát az 1993/3. számában közölte (fordította: Balogh Vilmos Szilárd).

² Fejtő Ferenc temetési beszédeit a *Mérleg - Lapok és Könyvek Szemléje* című katolikus lap 2008/1-2. száma tartalmazza *In memoriam: Végső búcsú Fejtő Ferencről* címmel. pp: 192-208

³ Ferenc pápa a közép-olaszországi Mirandola városában elmondott beszédei a Szentszék honlapján található. <http://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2017/april/index.html> Letöltve: 2017.09.14

nyilvánosság előtt elmondott üzeneteit gyakran váltja ki valamilyen társadalmi történés: gyász, népiertás, háború, etnikai és népek közti konfliktusok; másfelől a beszéd létrejöttét természeti csapások: földrengés, árvíz, szökőár.

Az egyházfők politikai, diplomáciai jellegű közleményei nem irányulnak másképp gondolkodó politikai ellenfelekre, nem feltétlen céljuk a közlő és követőinek győzelme, illetve egy esetleges politikai ellenfél veresége. Bár, ahogy Pelles (2001) hangsúlyozza, a mindenkor katolikus egyházfő politikus is, aki politikai események, történések kapcsán állást foglal, kötelességeket fogalmaz meg, a béke és a megegyezés felé irányít. A pápa egyben a Szentszék, Vatikánváros miniszterelnöke (Pelles: 2001), mindezen túl egyházfőként Róma város püspöke is. Kovács (2016: 9) szerint ugyanis az egyház értelmezésében, jelen esetben a keresztény közösség egy felelős vallási vezetővel, a pápával, egyrészt „*teológiai valóság*”, másfelől pedig „*társadalmi szervezet*”. Ez esetben tehát a vallási vezetők közleményeinek célja a béke teremtése, a konfliktus megszüntetése, a konfliktusban szereplők megbékítése. A vallási vezetők üzeneteikkel, az üzenet címzettjeinek küldenek pozitív üzeneteket; előremutató, a programadás céljával megfogalmazott, elsősorban direkt és indirekt végrehajtó és kommisszív/promisszív beszédteként úján alkotó tevékenységre ösztönöznek.

3. Ferenc pápa két politikai beszédének nyelvészeti bemutatása.

A vizsgálat további szakaszában Ferenc pápa két, a közelmúltban elhangzott üzenete kerül bemutatásra. A két közlemény célja, közönsége, típusa, stilisztikai jellege tekintetében egymástól merőben eltér. Az első beszéd egy nyilvános levél, politikai üzenet. A közlést Németországban, Hamburgban a 2017-es G20 konferencián 2017. július 7-én olvasták fel. A levélformában megfogalmazott köszöntést a katolikus egyházfő Vatikánvárosban, 2017. június 29-én írta. Az üzenet fő címzettje elsősorban a német kancellár, akit az egyházfő *Sua Eccellenza, Dottoressa Angela Merkel, Cancelliere della Repubblica Federale di Germania*¹ címmel nevez meg, mindez a diplomáciai nyelvhasználatban elfogadott és lehetséges üdvözlési mód. Az olasz nyelvben a *kancellár* megszólításnak, nyelvi elemnek nincs nőnemű párja, a beszélő Ferenc pápa a hímnemű, viszont a hölgyekre is használható *cancelliere* megszólítást alkalmazza. A másik kiválasztott politikai beszéd szintén valójában köszöntés, hívek üdvözlése, amely a pápa kolumbiai látogatása során, Medellin városban, Kolumbia fővárosának *Hugar de San José* negyedében hangzott el. Említést érdemel, hogy ezt a közlést Ferenc pápa élőben, hívek és egyházi rendtagok jelenlétében mondta el, a politikusi jelenlét a San José negyedben elhangzott üzenet kapcsán kevésbé fontos; bár a beszéd, hasonlóan minden egyházi vezető által megfogalmazott közleményhez tartalmaz aktuálpolitikai, társadalompolitikai utalásokat, a vallási, teológiai üzeneten túl a figyelmet a társadalmi gondokra is irányítja.

4. A politikai szereplőkhöz írt levél

4.1. Lexiko-szemantikai elemzések. A közlemény szakmai jellege

A G20 csúcs egy jelentős gazdasági jellegű esemény, amely gazdaságpolitikai, világgazdasági célkitűzéseket, problémákat tárgyal. Természetesen a társadalmi jelenségeket érintő kérdések is felmerülnek egy ilyen jellegű konferencia során. Ferenc pápa a gazdasági szakemberek és világi politikai vezetők köszöntésével elődje, XVI. Benedek pápa, hagyományát folytatja. A levél hosszúsága három oldal, mintegy kilencszáz szóból áll. Bár Ferenc pápa levelének konkrét címzettje a német kancellárasszony, a címzettek a résztvevő politikusok, gazdasági szakemberek, s mindezen túl a tágabb világ, pontosabban a világgazdaság. ez jelentős hatást gyakorol mind az üzenet témájára, mind a szakmai terminusok használatának fontosságára. A pápa katolikus egyházfőként Angela Merkelhez küldött levelében gazdasági és társadalompolitikai jellegű lexikai elemeket használ: amelyek többek között: *la Presidenza tedesca dell'Unione Europea, governabilità, la crescita economica mondiale, il lavoro del Vertice, la complessità e*

¹ Őexcellenciája, Dr. Angela Merkel Asszony, a Német Szövetségi Köztársaság kancellárja (saját fordítás, 2017).

*l'interconnessione delle problematiche mondiali, il dramma delle migrazioni, la libera circolazione (...) la stabilità delle persone, Capi di Stato, lo sviluppo*¹

Az üzenet humánumát, a másokért tanúsított felelősségérzetet a *poveri, profughi, sofferenti, esclusi* – *szegények, menekültek, szenvedők, kizsájtottak* főnevek fejezik ki.

A gazdasági, politikai jellegű lexikai egységek, szavak, szókapcsolatok, kollokációk azt jelzik, hogy a pápai közlemény rendelkezik szakmai, szaknyelvi jelleggel. Az említett gazdasági, társadalompolitikai lexémák a köznyelv szókincséből erednek, a közlés, a pápai köszöntés a szakmai és a köznyelvi, irodalmi jelleg határán található. Eldöntésre vár, hogy Ferenc pápa beszéde az igényes köznyelv és a gazdasági, politikai nyelvhasználati mód körébe sorolható-e.

4.2. Pragmatikai utalások Ferenc pápa levelében

A közlemény a leírás célzatával leginkább bemutató beszédteket, asszertívumokat tartalmaz. Hiányos mondatok, elliptikus beszédcselkmények nincsenek a levélben. Az asszertívumokon kívül a levélben fellelhetők indirekt promisszívumok, valamint direktívumok, végrehajtó beszédcselkmények.

Ho voluto offrire queste considerazioni come contributo al lavoro del G20.

A megszokott udvariassági formula, promisszívum a jókívánság kifejezésével, ígérettel a G20 képviselői munkájának elismerését fejezi ki.

*Invoco perciò la benedizione di Dio sull'incontro di Amburgo e su tutti gli sforzi della comunità internazionale per attivare una nuova era di sviluppo innovativa, interconnessa, sostenibile, rispettosa dell'ambiente e inclusiva di tutti i popoli e di tutte le persone.*²
*Gradisca, Eccellenza, le mie espressioni di alta considerazione e stima.*³

A direktív beszédteket udvariassági kifejezések, a hivatalos levelek, a tiszteletteljes stílus meghatározó udvariassági eleme, záró formulái. A végrehajtó beszédaktusok a konferencia feladatait említik, az emberiség jobbá tétele, a béke megteremtése és megtartása, a kölcsönös megértés célkitűzéseivel. Ferenc pápa indirekt kérése mások, népek, gazdasági szereplők, társadalmak felé irányul.

4.3. Stilisztikai eszközök az egyházfői köszöntésben

A diplomáciai nyelvhasználatban a közlések udvarias jellege, az udvariassági szabályok, a megfelelő megszólítási formák használata alapkövetelmény. A levél közvetlen címzettje, a kancellár *Sua Eccellenza - Excellenciás Asszony* megszólítása a diplomáciai udvariasságot és tiszteletet tükrözi. A tiszteletteljes megszólítás közvetve a többi megszólítotttra is kiterjed. Az aláírás azonban egyszerűen «*Francesco*», címek nélkül, alázatot és szerénységet sugall.

A levél stílusa felsorolásokkal terhelt; a főként főnevek ismétlése a mondanivaló kiemelését, a közlés nyomatékosítását, az érzelmi tartalom hangsúlyozását segíti elő: *dare priorità (...) ai poveri,*

¹ Ferenc pápa aktuális, a gazdaság és a társadalom politikájának szakmai jellegű lexikai elemei, terminusai és szókapcsolatai: *az Európai Unió német elnöksége, kormányozhatóság, a világgazdaság növekedése, a csúcstalálkozó, államfők, fejlődés munkája, komplexitás, a világ problémáinak összefüggése, a migrációs válság, a szabad közlekedés, a személyi szabadság* (saját fordítás, 2017).

² Isten áldása kísérje a hamburgi csúcstalálkozót és a nemzetközi közösség minden olyan erőfeszítését, amelynek célja egy olyan új közeg kialakítása, amelyben egy innovatív, együttműködő, tiszteletteljes, fenntartható, a környezetére tekintettel lévő, egyúttal minden népet és minden embert tisztelő tevékenység létrehozatala. (saját fordítás, 2017).

³ Kérem, Excellenciás Asszony (diplomáciai megszólítás, a német kancellár asszonyhivatalos megszólítása - [a szerző megjegyzése]), fogadja legmélyebb tiszteletemet és megkülönböztetett üdvözetemet. Udvariassági formula a diplomácia nyelvhasználatában (saját fordítás, 2017).

*ai profughi, ai sofferenti, agli sfollati e agli esclusi, senza distinzione di nazione, razza, religione e cultura (...)*¹

A köszöntés tartalmaz elvont fogalmakat, a szöveg szakmai jellegére utaló absztrakt kifejezéseket: *la sapienza multisecolare, l'umanità, l'esclusione, la solidarietà, la coscienza dei governanti, i livelli di conflittualità, le ideologie dell'autonomia assoluta dei mercati.*² A pápai közlemény és egyben az egyházfői beszédek sajátossága, hogy az elvont, gondolati dolgokat kifejező lexikai egységek használatával a beszélő, tehát az egyházi vezető konkrét, valós problémákra: éhezés, társadalmi egyenlőtlenségek, társadalmon kívüliség, szegénység, menekültválság hívja fel a hallgatók, olvasók figyelmét megoldási javaslatokat sürgetve.

5. Egy harmadik világban élő hívő közösség köszöntése

Az egyházi vezető egy másik, a közelmúltban elhangzott beszéde egy szóbeli közlés, 2017. szeptember 9-én, Medellin főváros *Hogar de San José* negyedében hangzott el egy hívő közönség előtt, szegénység és szenvedés által sújtotta városrészében. A beszéd nem diplomáciai üzenet, a címzettek nem gazdasági, politikai szereplők, hanem a társadalom több rétegéből származó, hívő emberek. A másfél oldalnyi köszöntés csaknem hétszáz szót tartalmaz. Az üzenet fő témája a szegénység, az üldöztetés és az éhség, valamint a vigaszadás. A köszöntés címében lévő *famiglia* – család főnév az egyházközség tagjaira, az egymást testvérként tekintő hívő emberekre utal.

5.1. Lexiko-szemantikai elemzés

A levél megszólítottja a *cari fratelli e sorelle (...) cari bambini e bambine (!)*³ egy vallási közösség tagjai, zömében gyermekek, illetve családok tagjai. A pápa a szeretetteljes megszólítás útján önmagát a hívő közösséghez közel helyezi, a megszólítás nem tekintélyelvű, a távolság az egyházfő és az egyházközségi tagok között eltörlődik. A gyermekeken és szüleik kívül a Hogar de San José közösség vezetőit is megszólítja: *Direttore, Monsignore*⁴ *Armando Santamari* – *Igazgató Úr*, továbbá *Claudia Yesenia*.

A vallás nyelvhasználatának és az igényes irodalmi nyelvnek nyelvi elemei egyaránt helyet kapnak Ferenc pápa kolumbiai köszöntésében. A közleményt jellemzi bibliai szereplők neveinek gyakori említése a példaadás és a vigasztalás szándékával: *la protezione di San Giuseppe, l'amore di Gesù, Gesù bambino, Maria.*⁵ Az egyházfői beszédben találunk történeti hivatkozásokat, ellentétpárokat: *la vittima dell'odio, la persecuzione, scappare con la sua famiglia, sfuggire alla morte* – *(Gesù) non abbandona nessuno che soffre, (bambini e bambine) siete i suoi preferiti;*⁶ illetve megszemélyesítéseket és metaforákat: *Gesù lavoratore, Betlemme.*⁷ A pápa egyes szám, első személyű igehasználata a közösséggel való azonosulás, az együttérzés, a segíteni akarás és a vigasztalás programját tárja a hallgatóság elé.

5.2. Pragmatikai utalások: ígérek a vigasztalás céljával

A vigasztalás az direkt és indirekt kommisszív/promisszív beszédtek alkalmazásával is fellelhető. Az ígérek lehetnek közvetlenek, a beszélő egyházfő konkrét elköteleződései:

Mi impegno a pregare per voi. – Ígérem, hogy imádkozni fogok értetek.

¹ (...) előnyben részesíteni (...) a szegényeket, a menekülteket, a szenvedőket, a lakóhelyükről elűldözötteket, a kitaszítottakat nemzeti, faji, kulturális vagy vallási megkülönböztetés nélkül (saját fordítás, 2017).

² (...) a több évszázados tudás, emberiség, kitaszítottság, szolidaritás, a kormányon lévők öntudata, a konfliktushelyzetek szintjei, a piacok teljes autonómiájának eszménye (saját fordítás, 2017).

³ Kedves fivéreim és nővéreim, kedves kisfiúk és kisleányok (saját fordítás, 2017)

⁴ A *Monsignore* - *főpap, egyházi méltóság* a katolikus egyházi vezetők megszólítása az olasz nyelvben (saját fordítás, 2017)

⁵ Szent József védelmezése, Jézus szeretete, a gyermek Jézus, Mária (saját fordítás, 2017).

⁶ (...) a gyűlölet áldozata, az üldöztetés, a menekülés a családdal, a halál előli menekvés - Jézus nem hagyja el a szenvedőket, (...) kisgyermek, titeket szeret (saját fordítás, 2017)

⁷ (...) a munkálkodó Jézus, Betlehem (saját fordítás, 2017).

Gesù non abbandona nessuno che soffre. – Jézus nem hagy el senkit, aki szenved.
Accogliete e curate con amore questi bambini. – Fogadjátok be ezeket a gyermekeket és törődjétek velük.

5.3. Stilisztikai jellemzők

Az egyházfői üdvözlésben fordulnak elő költői kérdések, felszólítások, felkiáltások. A gondolati dolgokat kifejező pozitív és negatív konnotációval bíró fogalmak az érzelmi megerősítést szolgálják: *la cura amorevole, l'amore, il desiderio, la sofferenza, il dolore, le ferite.*¹ Ferenc pápa gyakran használja az egyes szám, első személyű alakokat: *sono contento di trovarmi con voi (...), mi veniva alla memoria, mi piace molto (...)*²

A kolumbiai közösség szegénységét, a gyermekek szenvedéseit, a kitaszítottságot látva az egyházfő a direkt és indirekt ígéreték útján reményt és vigasztalást kíván nyújtani a rászorulóknak.

6. Záró gondolatok, következtetések

A tanulmány Ferenc pápa két, különböző témájú, célzatú köszöntése, közleménye a politikai, ezen belül az egyházpolitikai nyelvhasználat vizsgálatot érdemlő közlései. A két közlés, egy gazdasági szakemberekhez és politikusokhoz írt levél és egy közösség felé irányuló köszöntés konkrét elemzése lehetőséget teremtett más, hasonló arculatú, közönségű írások, beszédek megfigyelésére. A vallási vezetők különböző stílusú, műfajú közleményei a szakmai politikai nyelvhasználat egy más stílusú, más célú megnyilvánulása, az együttműködés, a vigasz, a segítségnyújtás adásával. A vallási vezetők politikai jellegű üzenetei nem teremtenek ellenségképet, a főnevek, gondolati dolgok, megszemélyesítések, a jelzők, a személyes névmások alkalmazása nem a megosztásra, hanem a segítség és a szolidaritás kifejezésére szolgál. Jelen vannak a vallás tanításait, a vallás gyakorlatait felidéző lexikai egységek, szavak, szókapcsolatok. A vallási vezető ígéreteit nem a maga nevében, hanem másokért teszi. Az egyházi, vallási vezetők közleményei, üzenetei, szóbeli és írott közlései további vizsgálatot igényelnek, a vizsgálatok a már ismert és bemutatott politikai nyelvhasználat jellemzőinek cáfolatát, s a politikai nyelvhasználati mód, regiszter újszerű szemléletét, értékelését tárják fel.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozunk a kutatás támogatásáért, amely az EFOP-3.6.1-16-2016-00006 a kutatási potenciál fejlesztése és bővítése a Neumann János Egyetemen” pályázat keretében valósult meg. A projekt a Magyar Állam és az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával, a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg.

Acknowledgement

This research is supported by EFOP-3.6.1-16-2016-00006 "The development and enhancement of the research potential at John von Neumann University" project. The Project is supported by the Hungarian Government and co-financed by the European Social Fund.

Irodalomjegyzék

- [1] Halík, Tomáš (2015) *Negatív eszkatalógia és vallásközi párbeszéd.* In: *Mérleg – Lapok és Könyvek Szemléje* 2015/51. pp: 44-56.
- [2] Heltai Pál (2010) *A szaknyelvi frazeológia kérdései.* In: *Szaknyelvi kommunikáció* (szerk.: Dobos Csilla). Miskolci Egyetem, Miskolc – Tinta Könyvkiadó, Budapest. pp: 181-194.
- [3] Kovács Lajos SJ (2016) *Az egyház, mint kommunikáció.* Jezsuita Kiadó, Budapest.

¹ (...) szeretetteljes gondoskodás, szeretet, vágyakozás, szenvedés, fájdalom, sérülések (saját fordítás, 2017).

² (...) örülök, hogy veletek lehetek, (...) eszembe jutott, (...) nagyon szeretem (...) (saját fordítás, 2017).

- [4] Mazzoleni, Gianpietro (2002) Politikai kommunikáció. Osiris Kiadó, Budapest.
- [5] Mihalovics Árpád (2006) Politikai és diplomáciai nyelvhasználat (Tanulmánygyűjtemény). Langage politique et diplomatique (Recueil d'études). Pannon Egyetemi Kiadó, Veszprém.
- [6] Mihalovics Árpád (2010) *Diplomácia és nyelvhasználat*. In: *Szaknyelvi kommunikáció* (szerk.: Dobos Csilla) Miskolci Egyetem, Miskolc – Tinta Könyvkiadó, Budapest. pp: 311-342.
- [7] Pelles Tamás (2001) A Katolikus Egyház nyelvhasználat a II. Vatikáni Zsinat után. In: *Modern Nyelvoktatás* VII./1. pp: 10-25. <http://web.t-online.hu/pellestamas/Tamas/katnyelv.htm> Letöltve: 2010. október 21.
- [8] Szabó Márton – Szűcs Zoltán Gábor (2010) *A politikatudomány nyelve*. In: *Szaknyelvi kommunikáció* (szerk.: Dobos Csilla). Miskolci Egyetem, Miskolc – Tinta Könyvkiadó, Budapest. pp: 301-310.

Források

- [1] Lettera del Santo Padre Francesco alla Dottressa Angela Merkel, in occasione dell'aperura dei lavori del vertice del G20. Amburgo, 7-8 luglio, 2017
http://w2.vatican.va/content/francesco/it/letters/2017/documents/papa-francesco_20170629_lettera-g20.html
Letöltve: 2017. 09. 12.
- [2] Visita alla famiglia San José. Saluto del Santo Padre. Viaggio apostolico del Santo Padre Francesco in Colombia (6-11 settembre, 2017) Hugar de San José, Medellín, sabato, 9 settembre, 2017
http://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2017/september/documents/papa-francesco_20170909_viaggioapostolico-colombia-hogarsanjose.html Letöltve: 2017. 09.12.
- [3] Incontro con le popolazioni colpite dal terremoto. Discorso del Santo Padre. Piazza Duomo, Mirandola. V Domenica di Quaresima, 2 aprile, 2017.
http://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2017/april/documents/papa-francesco_20170402_mirandola-terremotati.html Letöltve: 2017. 04. 28.
- [4] *In memoriam Fejtő Ferenc. Végső búcsú Fejtő Ferenctől*. In: Mérleg – Lapok és Könyvek Szemléje. 2008/1.-2. pp: 215-226
- [5] *Isten nevében kérek Titeket. A zágrábi bíboros érsek békeszózata*. In: Mérleg – Lapok és Könyvek Szemléje. 1993./3. pp: 311.- 312
- [6] Discorso del Santo Padre Francesco alla comunità dell' Università Cattolica Porthogese, giovedì, 27 ottobre 2017
http://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2017/october/documents/papa-francesco_20171026_universita-cattolica-portoghese.html Letöltve: 2017. október 27.
- [7] Saluto del Santo Padre Francesco ai delegati della "World Conference of Religions for Peace, 18 ottobre 2017
http://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2017/october/documents/papa-francesco_20171018_delegati-religionsforpeace.html Letöltve: 2017. október 27.